

בטחון בין שולחנות הכתיבה

קיבלו עד כה כמעט שום עזרה מן הקרן, או מן הסוכנות עצמה. אות'היים יחידה באה בצורת מכתב, שדרש ממשק נירים תרומה של 100 ל"י, לביצור ישובי הספר."

טענת הסוכנות: אין לנו כסף. כל פרוטה שלנו מיועדת לעליה ולהתישבות.

טענת משרד הבטחון: כספנו מיועד לגברת הצבא. הגנה על מטעים היא ענין התישבותי, השייך למסודות ההתישבות.

אמר לא מכבר דוד בן-גוריון, בבקרו במשקי הספר (להם הטיף מוסר על סגן נסיונותיו בשדה-בוקר): "זה ענין של הסוכנות. אך לו הייתי במקומה, לא הייתי נותן לכם כסף. הייתי מקדיש כל פרוטה להעלות יהודים!" כך יושבים בני הספר בין שולחנות הכתיבה של המשרדים השונים.

כופר המדינה

המצב הנוכחי גירם לאיצדק משוער. עול הבטחון הוא עול לאומי. תביעה ראשונית של צדק היא שאוהם ה' עומדים בקצה ההגנה הראשון לא יידרשו לשאת נוסף על כך במעמסה חומרית מעייפת. העקרין החיוני של סילוף דריות לאומית מול פני הסכנה מופר כשבני משקי-ההגנה, העובדים קשה לביסוס משקיהם, נאלצים להתיש את כוחותיהם בעול של שמירה, הנוספת על עול העבודה המפרכת.

בימי מארעות 1936—1939, הולידה תביעת הסולידריות הלאומית את כופר-הישוב, שגייס את כספי הישוב למימון הבטחון, העביר אלפי מתנדבים עירוניים למשקים שהיו נחונים בסכנה. זכרון זה הוליד בלב בני משקים רבים את ההרהור אם אין אפשרות להחיות מחדש את רוזי ההתנדבות לתפקיד מוגדר זה.

אחת הדרכים לפתח רווח זו היא קריאה ישירה לבני העיר להתנדב לשמירה במשקים. ר"ב בני המשקים פסימיים לגבי אפשרות זו, אינם מאמינים כי ימצאו מתנדבים כי מספר מספיק שיבואו למשך שבועיים למשק-ספר, יקבלו בו כלכלי, ישמרו בלילות ויאפשרו לאנשי העבודה לישון.

צורה מתאימה יותר לרוח המדינה היא "אימוץ" גדודי מילואים על ידי משקים, כשם שיחידות הצבא הסדיר אומצו על ידי עיריות שונות. הרעיון: גדודי המילואים של חיל הרגלים יוצבו באיוורי הספר, יתאמנו שם ויקדישו את שאר זמנם לתפקידי שמירה במשקים. האנשים יתקשרו משך הזמן עם המשקים, דבר שיתן תוכן חינוכי חדש לשרותם דאפור במילואים. המשקים עצמם ישלמו את הוצאת הכלכלה ודמי השרות של העתודאים, יורידו עול זה מן הצבא.

קבלת הפנים שנערכה לרעיון יפה זה במסודות המוסמכים לא היה מעודד ביותר. נציגי שלוש התנועות הגדולות * לא היו השביע אופטימיים.

בינתיים העירו פנסי המכוניות, שהותקנו מסביב ל-משקים (על חשבון המשקים עצמם) על מישור הגג. רגילים יחפות פסעו באפילה. בדרום אין כל חדש.

* עקיבא גולדשטיין, גבת (האיחוד), תנחום אריאל, נגבה (השומר הצעיר), אורי יפה, מעוז (הקיבוץ המאוחד).

עבודה לילית זו, בתנאי בטחון, מהווה את הגורם המתיש העיקרי. היא הורסת כל אפשרות של חייחברה, מונעת את כינוס בני המשק לשיחה. "זה נמאס!"

גם הדאגה השיטתית הגדולה השניה, רכישת ציוד בטחוני, מרוכזת יותר על הגנת היבול מאשר על הגנת המשק עצמו, שגם היא זקוקה לציוד יקר, כמו גדרות-עכביש. קיבוץ מגן איבד משך ארבע שנות הסתננות את כל מטע הזיתים שלו. במשק אחר הוציאו מסתננים באחד מלילות השבוע שעבר 115 עציב, על אף דמיתחות המוגברת באזור אחרי קרב עזה.

המון לפני החרב

הדאגה לתקיפת המלחמה שונה לחלוטין. ברור לגמרי כי תפקידי המשקים בספר יהיה לספוג את המכה המרוכזת הראשונה של הכוח התוקף, לשמש מעין מגן אשר

מאחוריו יכולה המדינה לקפוץ על הנשק, להפעיל את החרב.

משק המותקף על ידי צבא מודרני מרוכז זקוק, בין השאר למקלטים עמוקים. המקלטים עולים כסף. כיום לא ברור כלל איזה משרד ממשלתי או סוכנותי מוסמך לספק את התקציב הדרוש כדי להבטיח את בטחונם של חמשים ילדי נירים בשעת הפצצה כבודה.

קרן-היסוד יצאה לא מכבר בסיסמת-מגבית "למען ישובי הספר". בני המשקים שמעו על כך בחיוך — הם לא

כשנטלו אורחי ישראל את עתוניה הערב לידהם וקראו את הידיעה על הקרב ליד עזה, יצאה מחשבנם הראשונה אל חיילי צה"ל, כשקראי, השבוע, על חתונות-הדמים במושב פטיש, בה נזרנה צעירה מכפרי-ותיקין (ראה במוינה), וזכו את אותם העומדים במבחן קשה עוד יותר מן החיילים: אנשי משקי הספר.

כל ישראל משולה לספר. מבין 69 משקי השומר-הצעיר, למשל, למעלה משני שלישים נמצאים בקרבה של עד שמונה קילומטרים מן הגבול, אחוז שהיא אופייני גם ל-תנועות אחרות. אולם בשום גבול אין החיים כה מתוחים כמו לאורך דונגניק-הצמוד-לים ששמו רציעת עזה. כי ברצועה דקה וזלה זו מרוכזים לא רק למעלה משתי חטיבות מצריות, אלא גם 200 אלף פליטים מזירעב, אשר בעיניהם כל ישראלי הוא מטרה להרג, כל רכוש עברי מטרה לשוד.

בתוך אזור זה של אבק-שריפה (ראה טפה) חיים ועובדים בני-אדם, הגיבורים ראמייתים של מדינת ישראל. רשימת הכבוד של המשקים הנמצאים במרחק של פחות משבעה קילומטרים מגבול עזה:

- ששה משקי השומר-הצעיר: נירי-צחק (בית-נר), מגן, נירים, יד-מרדכי, כרמיה, זקים.
- ששה משקי איחוד הקבוצות: שדמות (כפר-עזה), נחל-עוז, מפלסים, ארו, ניר-עם, שדה-עקיבא (גיבים).
- ארבעה משקי הקיבוץ המאוחד: בית-רועים, בארי, כיסופים, צור-מעון.
- משק הנוער הציוני, עין-השלשה.
- משק הפועל המזרחי, סעד.

חיי ינושפים

שום אדם בישראל אינו מקריב קרבן כה גדול לבטחון, כבני משקי-הספר. בעוד שהאזרח הרגיל תרם לבטחון המדינה בשנה לכל היותר 37 או 30 ימי שרות במילואים, ורוב האזרחים אינם מגיעים למקסימום זה, הרי לפי חשבון מתון, שנערך במשק מעלה-החמשה, נותן איש-הספר 80 ימי-עבודה בשנה לבטחון — אם על ידי שרות ישיר, ואם על ידי תשלום המשק עבור ציוד ומתקנים בטחוניים. ליד הרצועה, הקרבן גדול עוד יותר.

דאגתם הבטחונית של משקי-הספר מחולקת לשתיים: הדאגה לבטחון השוטף, במצב של לא-מלחמה-לא-שלום, מול הסכנה המתמדת של רצח ושוד, והדאגה להכשרת ה' משק לתנאי מלחמה חמה.

בני המשקים עצמם דואגים, כמובן, יותר לבטחון ה' שוטף, שהוא המטיל עליהם מעמסה גדולה מידית של כוח אדם. "אנו חיים כמו ינושפים", התלונן שרוליק גיטליץ, שומר-צעיר מנירים (שני קילומטרים מן הגבול). כונתו: מאחר שכל יבול נתון בלילה לשוד המקסימום, נאלצים בני המשק לארגן את עבודתם משך 24 שעות ביממה, להגן על העבודה בחושך. החשבוני: הדבר זול יותר מאשר הקצבת כוחות גדולים לשמירה לילית על היבול בלבד.

במשק גבולות, הנמצא בסוף קו המים, מחויבת עבודת הלילה גם על ידי הצורך לקבל מים אחרי ששאר המשקים טיפקו את צרכיהם ביום.

עד כמה שהשמירה על המשק עצמו גוזלת כוחות, הרי

ותי, למה זה ייכנע לחיילים דתיים? ואם הוא דתי, איך אפשר לדרוש ממנו להמיר את דתו?"

בייקר, מי שהיה כהן צבאי, הפך עתה לתושב ישראלי, המך בדיעה זו בכל תוקף. היא התנגד נמרצות לדעתו של עוריאל קרליבאך, עורך מעריב, שכתב בשבוע שעבר, כי על אוריה להמיר את דתה: "דת חיי בת להיות עניין של מצפון, לא של נוחיות. רק חקיקת חוקי נישואין אזרחיים תוכל להחיות את הכנות הדתית. כי אז יבואו בני-אדם אל הכותונים והרבנים מרצונם ה' טוב, לא מתוך כפייה."

הפעמון צילצל. הכיתה קיבלה שיעורי בית: כל תלמידי יכתוב מכתב לעורך אחד העיתונים, ימסור אותו בשבוע הבא למנהל. הכיתה כולה תדון במכתבים, תסכם אותם, תשלח את הסיכום לעיתונות הישראלית.

בחירות

המייצא האחרון

הנאצים והקומוניסטים מצאו להם שדה נסיון צבאי בספרד. האמריקאים והרזאים יצרו שדה קרב נסיוני בקוריאה. החדש מצאה מפא"י שדה-קרב נסיוני משלה: ה' בחירות להסתדרות המורים. חישובם של האינטרסטים המפא"יים היה

אמריקאי (מיסודו של המיסיון הבפטיסטי) בנצרת, כאשר קם זאחי מועמר, גבה-הקו"מ (19), ביקש ממנהל המוסד, דווייט ביי-קר, רשות לשגר לעיתונות המקומית מכו-תביעידוד לציר שובת-הרעב.

בייקר הופתע: "מה לכם ולשביתת ברק?"

הסביר זאחי: "אנשי הדור הצעיר במדינת ישראל, לא מוכנים להניח להוקים ה' תיים לפצל אותנו לעדות. אנו רק ישראלים בני דתות שונות." "אבל איך פוגע בך החוק באופן אישי?" תמה בייקר.

"גניח שארצה לשאת נערה יהודיה, או שצעיר מוסלמי ירצה לשאת נוצרית, או להישר. זה לא יהיה אפשרי. זכור את אשר קרה לרוזט ולהאומי." תלמיד אחר, סאמיר, חזר שלושת אלפים שנה לתוך ההיסטוריה: "למשה היה אשה זרה. לשלמה המלך היו מאות נשים זרות. כשה ברק רוצה לשאת רק אחת."

תלמיד יהודי אליהו לויטון החזיר את הוויכוח לפסים מודרניים: "אם הוגג אינו

* נאומי, ערבי מוסלמי, רצה לשאת את רוזט, ערביה נוצרית (ד'עולם הזה 887), נא' לץ לעזוב את נצרת. רוזט נמצאה תלויה בקרבת ביתה.

מבקר אכזוזי יותר היה תימני צעיר (23) בשם זכריה כהן, מצויד כות בסאות, הפליץ וטלית, שביקש להציל את נפשו של ברק. הוא הביא לו לעיון כמה ספרי דת ישנים, איים להכריז על שביתת רעב משלו, כאיתו חזר, עד שיפסיק ברק את צימו. בקושי שיכנע אותו ברק שגופו הצנום לא יתאים למבחן.

מכתב ביד דווערת. מכול המכתבים הוסיף משך השבוע לזרום לחדר הקטן (ראה מדור המכתבים). רובם המכריע היו הבעת המיכה נלהבת. אחרים תמכו ברעיון, אך ביקשו להפסיק את הצום. מעטים חזרו על ההשמצות השיגרתיות.

נוגע ביותר ללב היה מכתבה של אמו של ברק, מרים ברקוביץ, אשה דתית ומשוימת קת'למחצה הנמצאת אף היא בבית-חולים. היא הכתיבה לאחות בקשה שיפסיק את ה' צום, כי הדבר כואב לה, איתולים שיעיזיח אם לא יפסיק. לבסוף הוסיפה כמה מלים ביד רועדת: היא ביקשה להצטרף לצום בנה.

שיעור באזרחות

האבן שהוטלה על ידי משה ברק (ראה לעיל) אל תוך מיה-המומנה של החקיקה ה' ישראלית, היכתה גלים למרחוק. אחד הג' לים הגיע, ביום ו' שעבר, לבית-הספר ה'

למיטתו, היה זה מקרה רפואי מענין. הגיף שרף בהדרגה את כל אוצרות השומן והחלבוני נים שלו, התקרב למשבר. אפשר היה להאריך את תקופת-המעבר בעזרת הוריקנות, אולם אי-אפשר היה להדש את אוצר השומן וה' חלבונים. מכל הבחונות הרפואיות דמה ברק לגבר הנושע רותבי.

בבית-החולים הענקי, דון דואן אחד זכה לחסדי הנערות תמורת הבטחתו להביאן ל' תלון חדרו של ברק, הפונה אל הדשא, "ל' עשות להן הכרה". חוליה אחר בביתן 32, עורך-דין שקופת בארוחת-הערב ופרץ בגל של תלונות, נתקל בתרעומת האחיות: "תלמדו מברק!"

משלחת מכל הביתנים הגישה לברק פרחים. רב מגודל-קוין שבא לבדוק את ה' כשרות כמעט גורש על ידי החולים. האחיות התנדבו להגיש פטיציה משלהן לכנסת, ה' ילפון הערות ועומות כשלא באו איש לבקר את בן-החסותן בשעה הקבועה לביקורים.

בכל זאת באו כמה מבקרים. אחד מהם היה העשויין דווע, מראשי משפחת בזרנו, שהציע לברק להפסיק את צומו. הוא התנדב לשלם את הוצאות הנסיעה הפניסית, כדי שברק יתחתן שם. אחרי ויכוח ארוך, בו הסביר לו ברק מדוע אינו מוכן לעקוף את הווק, חזר בו המבקר מהצעתו, ביקש את סליחתו.